

VEČERNI LIST

Posamezna številka 30 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vin.

Cena po pošti:
za celo leto . . . 300 —
za pol leta . . . 150 —
za četrt leta . . . 75 —
za 1 mesec . . . 40 —
Za Ljubljano mesečno 400 —
Gredništvo in uprava:
Hopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Polom komunizma v Rusiji.

Glasilo sovjetske vlade »Ekonomičeska žizn« piše o razmerah na deželi: »V bistvu nacionalizacija zemlje ni postala dejstvo, četudi je že dve leti, odkar je izšel dekret o nacionalizaciji zemlje. Odnos kmetov do zemlje je ostal psihološko in gospodarsko malomeščanski. Kmet smatra danes kot poprej zemljo za svojo zasebno last, ker danes kot prej ne prejemajo država, ampak on sam tako absolutno kakor tudi diferencirano zemljiško rento, ker vodi neprestan boj z rekvizijskimi oddelki prehranjevalnega komisarijata. Če se

je sploh kaj izpremenilo, se je izpremenilo v toliko, da renta, ki je prej padala v široke žepke veleposestnikov, danes pada v majhne žepke kmetov. Komunisti so zavrgli zasebno last na zemljiščih in so hoteli upeljati skupno last. Mali kmetje so se jim zato lepo zahvalili in kljub rdeči armadi boljševiki ne morejo nacionalizirati zemlje. Spoznali so sami, da ne morejo malemu kmetu proletraru ukrasti zadnjega kosca zemlje. Boljševiki so opustili misel, da socializirajo zemljo, s tem so opustili komunizem.

Socialna misel.

Eno dobro pa je vendarle rodila krvava vojna. V množicah ljudstva se je dvignila socialna zavest. To je morda edina dobra posledica vojne. Ta socialna zavest se izraža pri ogromnem naraščanju strokovnih in gospodarskih organizacij. Od jeseni l. 1918 pa do danes je število organiziranih članov krščanske strokovne organizacije v Sloveniji naraslo za 500 do 600 odstotkov. Te ogromne številke nam nudijo dokaz, da se je socialna misel med delavskim ljudstvom prebudila in da se hoče uveljaviti. Ni pa to samo pojav med Slovenci. Pri rokah imamo številke krščanskih strokovnih organizacij v Nemčiji. Tam so številke naravnost ogromne. Med tem, ko je med vojno strokovna organizacija tudi med nemškim delavstvom obutno trpela, se je po prevratu do konca l. 1918 število krščanske socialne organiziranih delavcev naenkrat podvojilo, v nekaterih strokah celo potrojilo. Tako nam veli statistika, da je zveza krščanskih rudarjev pa je v tem kratkem času dobila 47.386 novih članov; zveza krščanskih rudarjev pa 43.320 novih tovarišev. Krščansko organizirani železničarji v Nemčiji so prejeli okrog 20.000 novih udov, predilničarji 5.601, lesni delavci 3.070, usnjariji 1.198 itd. — in to vse v kratki dobi do konca leta 1918.

Številke krščansko organiziranega proletarijata pa rastejo tudi v drugih deželah z velikansko silo. Od začetka l. 1919 pa do danes se je tudi v Nemčiji število zopet zvišalo za najmanj 60—70%. Socialna misel zmaguje povsod in tudi pri nas.

Res je, da se socialne misli oklepa pred vsem delovno ljudstvo, proletarijat, medtem ko so nekateri drugi sloji vsaj na videz danes od socialnega umevanja bolj oddaljeni kot kdaj prej. Številne posameznike je omamila bleščava mamona, dobička na stroške drugih. Dobitkarstvo je smrt socialnega dela in socialnega umevanja. In zato je danes edini odločni nosilec socialne misli po vsem svetu delavski stan, stan produktivnega dela. S tem pa raste veljava delavnih stanov v isti meri, v kakršni se kaže med njimi moč in volja socialne misli, ki je osredotočena po organizacijah.

Socialna misel ni le volja, od danes do jutri izboljšati gnetni položaj delavstva. Socialna misel hoče več: S preuredbo družabnega reda ustvariti temelj pravičnemu razmerju med stanovi, človeško družbo pomladiti in preroditi z idejo pravice in ljubezni. Tako mi razumemo socialno misel. In zato je za nas vogelni kamen delavske organizacije krščanska misel, ker le krščanstvo ima v sebi vse tiste sile, ki morejo družbo socialno preroditi.

In ravno zato najostreje obsojamo vse poskuse raznih socialnih in socialističnih struj, ki hočejo krščanstvo izločiti iz tega velikega socialnega dela za prepoved družbe. Nasilje, ki ga izvršujejo razni socialistični zaslepljeni ponekod nad člani krščansko-socialnih delavskih organizacij, je nasilje proti socialni misli, nasilje proti pravici in ljubezni, nasilje proti delavstvu samemu. To nasilje ne bo trajno. Ko so ob času prvih prevratov v Nemčiji taki zaslepljeni skušali ubiti krščansko organizacijo, jim je takoj spodletelo. Socialistični delavski svet je poslal svoje vojske z bajoneti pred tovarne, da prisili delavce, naj zapuste krščansko organizacijo. Krščansko delavstvo se ni udalo. Poraženi teroristi so bili končno obsojeni od svoje lastne organizacije. In število krščanskega delavstva

je rastle in raste, kakor nam povedo gorjenje številke.

Včeraj smo priobčili brzojavko iz Prevalj na Koroškem. Tu so socialistični sodrugi, nabujskani po plačanih agitatorjih, zabranili krščansko-socialnim rudarjem vstop v rudnik. Jasno je, ko beli dan, da mi tega nasilja nad svojimi tovariši ne bomo trpeli: čast in ugled desetstisocev, ki so organizirani v krščansko-socialni strokovni organizaciji Jugoslovanske Strokovne Zveze, zahteva, da tega nasilja ne trpimo. In tudi tu je nam jasno, da mora nasilje biti zlomljeno! To zahteva od nas socialna misel. Nasilje in terorizem ubija socialno misel med delavstvom prav tako kakor ubija socialno misel dobičkarstvo posameznikov. Zato hočemo braniti svobodo socialnega delavskega združevanja, ker branimo svobodo vesti in prepričanja ter svobodo delavstva in njegovo svobodno voljo.

Nasilje ni znak sile in moči, marveč znamenje notranje nemoči in slabosti. Socialna misel in svoboda delavstva branimo v svojih organizacijah. Zato se naše čete množe, naše vrste rastejo. Zato gremo mi naprej, medtem ko se teroristi cepijo.

DRAGINJSKE DOKLADE PODČASTNIKOM.

LDU Belgrad, 23. marca. (Uradno.) Splošni vojni oddelek ministrstva za vojno in mornarico objavlja: Da se pomaže podčastnikom v vojski in mornarici vzdrževati svoje rodbine pri današnji veliki draginji, je ministrski svet odločil, da se od 1. aprila daje kot draginjska doklada poleg dose-danjih materijalnih nagrad podnarednikom po 3, vsem ostalim podčastnikom pa po 6 dinarjev na dan ter oženjenim podčastnikom po 1 dinar za vsakega člana rodbine.

ITALIJANSKA NASILJA.

LDU Bakar, 23. marca. Italijanski karabinijerji so v Baški na otoku Krku vdrl v župnišče, da bi odvedli župnika Milostiča. Ljudstvo se je zbralo pred župniščem in ni pustilo karabinijerje, da bi odgnali župnika. Zato so karabinijerji navalili na ljudi in odpeljali župnika ter občinskega tajnika, zvezana kakor razbojnika. Narod je vzklikal: »Živela Jugoslavija, živijo kralj Peter, doli Italija!«

LDU Bakar, 23. marca. Italijanaši vsak dan odpuščajo naše Jugoslovane iz službe na Reki ter jih silijo, da morajo zapustiti ne samo mesto Reko, temveč tudi Sušak.

NA MAŽARSKEM BO PRIŠEL KRALJ.

LDU Veliki Bečkerek, 23. marca. — »Srbski glasnik« javlja iz Szegedina: Vsled prevrata v Berlinu razvijajo monarhistični agenti na Mažarskem živo agitacijo. Guverner Horthy pripravlja proglas kraljevstva. Za kralja bo proglašen nadvojvoda Jožef.

MIROVNA POGODBA Z AVSTRILJO.

LDU Pariz, 23. marca. (DunkU) Listi poročajo iz Londona: Na vprašanje o datumu ratifikacije avstrijske mirovne pogodbe je odgovoril Lloyd George, da je pogodba z dekretom italijanske zbornice ratificirana; Francija ratifikacije še ni izvedla in angleška vlada se tega vprašanja ne bo lotila pred Veliko nočjo.

ITALIJANSKA ARMADA.

LDU Rim, 23. marca. (ČTU) Italijanska vojska bo šela v miru 220.000 mož. Mesto 16 vojnih zborov, jih bo imela samo 10.

Pot do miru.

Kaj so nam na mirovni konferenci vse naložili, vedo le nekateri. Trst so nam vzeli in obsodili tisoče naših delavcev v narodno odvisnost in v hlapce italijanskega kapitalizma. Na ramena našega delavnega ljudstva so naložili vojno odškodnino. S svojo valuto nas izsesavajo dan za dnem; če kupiš danes obleko, plačaš krvav davek za padnemu kapitalizmu, najsi bo to že francoski, italijanski, angleški ali ameriški.

To pomeni, da smo mi v njihovih rokah. Pariška konferenca je naš jero. Naučili smo se, da vohamo kot nekdanji Turki, kak veter veje »pri velesilah«, ali je francoski ministrski predsednik bil prijazen, ali je predsednik komisije za odškodnino dobro spal in ali bo sploh z njim mogoče govoriti. Te stvari poznamo iz časa, ko je najvišja milost milostno dovolila, da si smel gledati, ko je odprla usta. So ljudje, ki se jim zdi vse to popolnoma v redu. S sladkim ponižanjem in klečeplavstvom bomo prišli pred zeleno mizo v Parizu in upajmo, da nam vržejo vendar kako obrano kost; usmilili se nas bodo, saj smo tako usmiljenja vredni! Tako govorijo eni. Drugi pa brusijo meče in jezike in razkoračeni kažejo na zapad: »Gorje vam, izdajice!« Delavno ljudstvo jih pa ne razume in jih ne bo razumelo. Tisoči mož so na lastnem telesu občutili, kako peče gorje, ki ga prinese vojna in v dušah tisočev plameni Krekov klic: Smrt vojni!

Z obema rokama je od militarizma tlačeno delavno ljudstvo pograbilo za misel zveze narodov, ki naj bi prinesla mir vsem narodom in splošno razoroženje. Z obema rokama bo pa pahnilo pariško zvezo narodov od sebe, ta sramotni nestvor, ki mu je oče imperializem, mati pa zahrbtna in nekrščanska kapitalistična družba zapadnih držav. In vendar zopet in zopet prihaja ravno iz vrst delavstva tožba: Vse vojne strahote bi pozabili, če bi bilo plačilo zato, da se militarizem odpravi in da zavlada stalen mir.

Tu je treba jasnosti. Tri poti imamo. Prva je, da odpovemo imperialističnemu zapadu pokorščino in si z orožjem vzamemo, kar nam po vsej pravici gre. To je pot vojne. Delavno ljudstvo noče na to pogubno pot in naj se krvižejni petelini še tako razkoračijo. Druga pot je, da s silo prevržemo sedanji družabni red in da proglasimo, kot hočejo to komunisti, boljševizem. To bi bila propast delavstva. Surovin iz inozemstva ne bi dobili več. Tvornice bi stale. Delavci bi bili na cesti, berači. Kmetstvo ljudstvo, ki sovraži komunizem, bi izstradalo mesta. Po tej poti bi delavno ljudstvo prišlo v strašno bedo, rdeči praporji revolucije bi plapolali nad od lakote umirajočimi tisoči.

Treznost misleče delavstvo mora iti tretjo pot, ki je rešilna: Svetovne odločbe morajo priti iz rok peščice, vladohlepnih kapitalistov v žuljave roke delavnega ljudstva. Mi verujemo, da bo to delavno ljudstvo, ki je okusilo grenke sadove vojne, znalo ohraniti pravičen mir. Verujemo tudi, da bo delavno ljudstvo vseh držav našlo pot do sporazuma. Če bo hotelo pa delavsko in kmetstvo ljudstvo dobiti odločilno moč v roke, bo moralo nastopiti v krepki organizaciji. Krščansko delavno ljudstvo stoji pred trdim bojem za to, da dobi odločilno moč v državi. Potem bomo smeli reči, da smo na poti do trajnega miru, ko bo prepojen svet z krščansko mislijo.

IZ NEMČIJE.

LDU Berlin, 23. marca. (DunkU — Wolff.) Admiral von Trotha je v varstvenem zaporu. Tudi za generala von Lütwitz, ki prebiva zunaj Berlina, je odrejen varstveni zapor.

LDU Berlin, 23. marca. (DunkU — Wolff.) Višinske in podzemeljske železnice obratujejo iznova.

LDU Meiningen, 23. marca. (DunkU — Wolff.) Čete državne brambe so odkorakale. Akcijski odbor je prevzel izvršujočo oblast. V Koburgu so iz vojaških razlogov čete državne brambe zasedle trdnjavo.

Akordno delo.

Tu pa tam se sliši večkrat modrovanje, kako se izvleči iz te socialne krize? Odgovor imajo gospodje kapitalisti takoj pri roki. Pokažejo enostavno na delavski stan, češ, premalo produciramo in tega je krivo delavstvo. Kriv je osebumni delavnik. Plačo zahteva delavstvo vedno večjo, dela pa v teh osmih urah manj kot je poprej v 12 urah. Rešitev, pravijo ti gospodje, je, ako se upelje akordno delo, in se tako zviša produkcija. Seveda to bi izkoristil delavstvo, sesalcem proletarske krvi precej dobro prijalo. Ti ljudje namreč ne pomislijo, da je delavec ravnotako človek, z dušo in telesom ustvarjen po božji podobi kot pa drugi.

Akordno delo delavce popolnoma izrabi in ga tako potisne v tisto mrčasnost, kateri je bil še — lahko rečemo — pred nedavnim časom, namreč: Delavec je bil stroj, s katerim je njegov izkoriščevalec lahko delal, kar je hotel, in je bil delavec nekaka lastnina podjetnikova. Kaj je akordno delo? Marsikdo, kdor ni skušal, tega ne ve. Ve pač, da pri akordnem delu več kot dodela tem več zasluži, tega pa ne ve, kako se zasluži in na kak način, in kaj je vse v zvezi s tem. Pomislimo, kako to upliva na delavčovo zdravje, na družino. Ako bi se moglo poklicati tiste delavce, ki so zaradi akordnega dela našli prežgodnjo smrt in tako izročili svoje družine in stariše bedi, samo za eno uro nazaj k življenju, in da bi lahko povedali svoje mnenje pred javnostjo in dokazali krivdo prežgodnje smrti, potem bi se o akordnem delu pojavili vse drugačni pojmi tudi pri tistih ljudeh, ki sedaj odločno zagovarjajo akordno delo.

Akordno delo je bilo dosedaj na sledeč način: Od gotove dovršene količine dela se je plačalo neznamen znesek tako, da se je moral delavec celi dan v potu svojega obraza truditi. Ni mu preostajalo niti toliko časa, da bi mogel v miru svoj košček kruha povžiti, ako ga je sploh imel, da je zaslužil kakšnih 20 odstotkov več kot pa je bila minimalna plača. Morda se bo kdo norčeval, češ, zakaj je bil pa tako neumen, ako je bilo tako? Na to bi bil kaj lahek odgovor. Tista minimalna plača, ki jo je imel poprej delavec, je bila tako malenkostna, da mu ni bilo nikakor mogoče preživljati se za silo. Tako je imel akord, potem katerega si je nekoliko zvišal svoje dohodke, da se je lažje prerinjal skozi trnjevo pot življenja proletarca. Drugod so zopet bili obrati, pri katerih sploh ni bilo drugega dela kot akordno. Po pravici rečeno, je bilo to skoro povsod. Vzemi-mo za vzgled rudarja, ki se nahaja v rudniku globoko pod zemljo. In vzemimo, da je tam, kjer se nahaja njegov prostor, še prav slab zrak in trd kamen, ker kamen je različen. On ima akord od centimetra ali, po nekaterih krajih, še od cole. Ko pride na prostor, ga najprvo očisti, tako da je varen. Potem pa začne z delom. Dela celi dan. Ves od potu razgret, srka slab zrak in ob koncu zasluži morebiti — kakor je bilo pred vojno — 10 do 20 vin. več, kot pa znaša njegova minimalna plača. Poglejmo nadalje kovinarja. Še pred letom 1911 do 1912 je imel po nekaterih podjetjih kvalificiran kovinar 2 do 3 krone minimalne plače. Delalo se je večinoma na akord. Če je bil dober materijal, je prišel čez minimalno plačo, ako pa ne, se je pa trudil za samo minimalno plačo. Sedaj naj preče kdo, da to ni izrabljanje delavstva.

Marsikdo bi sedaj napravil opazko: To še nikakor ni v zvezi z zdravjem in družino itd. Le poglejmo, kaj je na tem! Rudar pride iz rova ves premočen, ne od vode, temveč od potu. In po zimi pride iz tovarne na mraz ravno tako kovinar, ves razgret. Ali ni to že dovolj škodljivo? Iz tega sledi, da vidimo tiste blede obraze, katerih posledica je bolehnost. Tako delavec v najboljših letih onemore in ne more več toliko zaslužiti, da bi mogel izhajati. Tako trpi in hira potem cela družina, ako jo ima. Tu je kratak pregled, kakšno je akordno delo.

In to naj bi bila rešitev iz današnje krize?

Sedaj pa pride vprašanje, zakaj pod-

jetniki tako silijo z akordnim delom? Zato, ker le potom akordnega dela se morejo delavski moči popolnoma izrabiti. Navadno je pri akordnem delu to, da mora delavec zastaviti vse sile, da pride do zaslužka, s katerim se potem za silo preživi. To rodi potem tudi tisto nezadovoljstvo med delavstvom.

Seveda bi se morda moglo govoriti o izjemi za sedaj, dokler še ni vse urejeno in če bi bilo akordno delo pametno prilagojeno sedanjim razmeram, in še to seveda le, dokler se ne uredijo razmere. Toda potrebno bi bilo tu nadzorstvo, ki bi nadzorovalo, da bi se delavstvo ne zlorabljalo. V tem slučaju bi se seveda za določen čas, ki bi pa ne smel biti predolg — še morda dalo govoriti o akordu. Vendar moramo delovati na to, da se akordno delo odpravi.

Pomislekovi nikjer ne manjka, tudi tukaj ne, češ, ko se pa akordno delo odpravi, pa delavec ne bo hotel delati. Tu bi se morala določiti minimalna plača, tako da bi lahko pošten delavec z isto pošteno preživljal sebe in svojo družino. Na drugi strani je pa treba dati potem delavcu veselja, da dela. Pošten delavec bo že itak sam rad delal in bo tudi gledal na to, da bo toliko delal, da bo pošteno zaslužil svojo plačo.

Popolnoma more urediti to stvar pa samo socializacija. Ako bo delavec imel še druge koristi, bo solastnik, in bo soodločeval, potem bo tudi gledal na to, da se bo dotično podjetje razvijalo in produkcija zvišala. Tako bomo na pameten način prišli nazaj na prejšnjo višino produkcije, in ob enem bo tudi delavstvo zadovoljno, kar sedaj ni. Trajno pa z akordnim delom produkcije ne bomo zvišali, ker isto izsesava in slabi delavski stan. A. C.

ČEŠKA.

LDU Praga, 23. marca. (DKU) »Venkov« javlja: Včeraj so prišli odposlanci kladnovskih rudarjev k Muni in so mu ponudili mandat v narodni skupščini. Muna je mandat odklonil, češ da narodni skupščini ne pripisuje dolgega življenja.

LDU Praga, 23. marca. (ČTU) Narodna skupščina bo pred Veliko nočjo rešila poslovnik, oddajo imetja, zakon o kongru in več ustavnih zakonov.

LDU Praga, 23. marca. (ČTU) Kakor doznava »Narodna Politika«, se bo danes vršil ministrski svet, v katerem bodo razpravljali o premogovnem sindikatu, čigar naloga bi bila izpremeniti dosedanje razdeljevanje premoga. List meni, da so ta pogajanja v zvezi z nameravano uvedbo premogovnega davka.

STAVKA NA ŠPANSKEM.

LDU Madrid, 23. marca. (ČTU) Po vsej državi je izbruhnila splošna stavka železničarjev.

Politične novice.

+ Nove zmage Hrv. ljudske stranke. V Beravcih v Slavoniji je bilo v občinski zastop izvoljenih vseh 12 kandidatov HLS. Ravno tako je ljudska stranka zmagala z absolutno večino v Požeških Mihaljevcih, v Kutjevu, v Ruševu, Stražmanu in Kapitolu, a v Račinovcih je dobila vseh 8 mandatov.

+ Tržič. Med socialisti poka zadnji čas, Le mala peščica je še za Kristanom. Velika večina je prešla v komunistični tabor. Temu načelcu Erlohu, Vrhuncu, ki je imel dosedaj veliko besedo, je odigral. Snoj in Bukovnik Joža, dosedaj najhujša priganjača Kristanova sta izgubila ves vpliv

med rdečkarji. Delavstvu se odpirajo oči in polagoma spregledujejo, da je vse pisanje po »Napreju« in »Delavcu« bilo le varanje in sleparjenje. Dočim so delavci stradali, so drugi obogateli na njihov račun. Kar je pametnega delavstva v krščanski tabor, v našo jugosl. strokovno organizacijo, ki dela odkrito in ne zahrbito.

+ Splošna demobilizacija v Jugoslaviji. Dne 22. t. m. je regent podpisal ukaz o splošni demobilizaciji. Na tisoče mož in fantov se bo moglo končno vrniti na domove in se posvetiti gospodarskemu delu. Zato bo ta čin sedanje vlade vse ljudstvo z veseljem pozdravilo.

+ Gospodarska osamosvojitev krščanskih ljudskih slojev. Na štajerskem je avstrijska krščanskosocialna stranka ustanovila močan denarni zavod: štajersko banko. V Budimpešti so mažarske krščanske ljudske stranke ustanovile »Ogrsko narodno gospodarsko banko«, ki naj izloči židovski vpliv v prometu z ljudskim denarjem.

+ Položaj v Nemčiji. V Berlinu se upostavlja red. Delavci se vračajo na delo. Državni predsednik je odredil, da se takoj odpravijo preko sodišča. Mornariška brigada in baltičke čete so zopet v Döberitzu, kjer jih razorožijo in razpuste. Zelo težak je položaj v ruhrskem okrožju, ki je v rokah špartakistov; tu nastopajoča rdeča armada šteje 50 do 60 tisoč mož. Vrše se hudi boji. Dosedaj je zmagovita rdeča vojska, ki prodira proti reki Weseri. Tudi na zapadnem Saškem in v nekaterih delih Turingije je ustavna državna oblast izključena; ustanovili so se krajevni sveti, v katerih so poleg komunistov zastopani tudi meščanski demokrati. Ti sveti vzdržujejo večinoma prav dobro javni red in mir. V vestfalskih premožljivih dela že 80 odstotkov delavcev. Zdi se, da bo sedanja vlada vsaj trenutno nadvladovala položaj, čeprav pod težkimi pogoji. V dogovoru, ki ga je sklenila s strokovnimi organizacijami, je priznala le tem naslednje zahteve: 1. pri prenosu vlade kakor tudi pri socialno in gospodarsko političnih vprašanjih sodelujejo strokovne organizacije; 2. vsi krivici socialnega preobrata se kaznujejo; 3. iz javne uprave se odstranijo vsi protirevolucionarni elementi; 4. uprava se takoj demokratično preosnuje; 5. izpolniti in razširiti se socialna zakonodaja; 6. takoj se začne s socializacijo gospodarskih podjetij, ki so za to zreli; 7. takoj se razpuste vse protirevolucionarne čete in še nekaj drugih zahtev. Komunisti in neodvisni socialisti tega dogovora doslej še niso priznali, a zdi se, da je pretežna večina delavstva za to, da se na tej podlagi začne zopet z delom. Seveda je pavširanje, kako bo izgledala izvršitev tega dogovora v praksi, saj posegajo nekatere točke globoko v ustavo in uvajajo sovjetski sistem. Skoraj ni verjetno, da bi se meščanske stranke temu dogovoru ne uprle.

+ Republikanska misei v angleških kolonijah. V Južni Afriki je delavska stranka v parlamentu odklonila stališče, da je republikansko gibanje nevarno javnemu miru. V Avstraliji je delavski voditelj Mivabama izdal javnosti republikanske nakeane svoje stranke. Stranka ga je za to veprevidnost kaznovala s tem, da je preklicala njegovo kandidacijo za državni izbor. Iz teh dejstev se vidi, da tli v angleških kolonijah močno republikansko gibanje.

+ »Republika Avstrija.« Dunajska državna pisarna je poslala vsem uradom noto, v kateri jih opozarja, da se mora v zmlu ustave rabiti edino-le označba »republika Avstrija« in »avstrijski«, ne pa Nemška Avstrija in nemškoavstrijski.

Dnevne novice.

— Iz seje deželne vlade za Slovenijo dne 22. marca 1920. — Okrajni komisar v Sežani Josip Znidarčič se sprejme v službovanje politične uprave deželne vlade za Slovenijo. — Ing. Pavel Miklavc se imenuje za gradbenega komisarja v IX. činovnem razredu. — Oficijal pri poverjeništvu za socialno skrbstvo Franc Peterlin se imenuje za provizoričnega pisarniškega adjunkta v IX. činovnem razredu. — Računski praktikant pri poverjeništvu za socialno skrbstvo Josip Nanut se imenuje za računskega asistenta v XI. činovnem razredu. — Uradni sluga pri poverjeništvu za notranje zadeve Mihael Kosmač se imenuje za poduradnika ad personam pri istem poverjeništvu.

— Preuredba brezposelnih podpor. Poverjeništvu za socialno skrbstvo sklicuje dne 26. marca t. l. anketo v svrhu preuredbe dosedanjega načina preskrbovanja nezaposelencev. Kako in na kakšen način preskrbeti nezaposelencem delo in tako od pomoči kričečim razmeram, v katerih se nahaja nezaposleno delavstvo, o tem se bo razpravljalo na enketi v navzočnosti delavskih organizacij, zastopnikov vlade in županov.

— Poizkušen roparski umor. Danes ponoči se je izvršil na Mariji Bergant v Zgornjem Kašlju poizkušen roparski umor. Napadenka baje še živi. — Drugo poročilo pravi, da so našli imenovano sedečo v veži na tleh vso obliko s krvjo; bila je udarjena s sekuro po glavi, sekira je še ležala poleg nje. Storitci, ki so še neznan, so prišli v hišo pri strehi na ta način, da so odstranili nekaj opek, lestva je bila še zraven. Druge podrobnosti nam ta hip še niso znane.

— Ustreljeno dekle. — Postopanje komitije. Dobili smo sledeče poročilo: V Zaplani je bila ponoči 18. t. m. ustreljena 22 letna Regina Košir iz Spodnje Šiške, ko je hotela prenesti nekaj tobaka preko žice. Umrla je nekaj ur pozneje v neki hiši. Bila je do zadnjega pri popolni zavesti ter povedala, kako se je vršilo. Z njo je bil neki 17 letni fant, ki je bil priča celemu dogodku. Izmed štirih ali petih vojakov, ki so bili skriti v grmovju in planili proti dekletu, ko se je bližala, so trije ustrelili in en strel je zadell ubogo dekle skozi trebuh. Ko je obležala, odvzeli so ji nahrbtnik ter zbežali in niti enemu ni prišlo na um, da bi pomagal ponesrečenici. Nihče ne ve, katero poveljstvo je poslalo te ljudi na patroljo. Kje je sedaj nahrbtnik in tobak? K temu žalostnemu dogodku bi imeli nekaj pripomniti. Ne zagovarjamo tihotapstva, ampak smo za to, da se proti tej nesrečni zlorabi še strožje postopa, zlasti, ko gonijo cele karavane živine preko meje in pri tem poslu gonjači še neženirano zvičajo in ukajo. Smo pa proti načinu, kako se je v tem slučaju postopalo. Streljalo se je brez vzroka in na brutalen način se je pustilo obstreljeno dekle na tleh. Nihče ne more dognati, kdo je poslal vojake na patroljo. Večkrat se je že zgodilo, da nadlegujejo ob beam dnevu ljudi, ki niso prišli preko žice in tudi ničesar seboj ne nes. Saj se kmalu ne bo upal sosed k sosedu. In postopanje komitije! Najprej se je reklo: nobene komisije ne bo. Potem pride nekdo povedati, da bo komisija prišla popoldne. Pripravili so grob, a pride orožnik z ukazom, da se mora mrlič prepeljati na Vrhniko. Ali ti gospodje ničesar drugega ne poznajo, kakor svojo komodnost? Ali niso dobili toliko dijet, da bi mogli v Zaplano? Ali nimajo res nobene pietete do mrtvih? Ali ne vedo, kako težko je zdaj

voziti na Vrhniko, ko so Italijani glavni pot zaprli? — S kaksnimi čustvi je kora kal stari, bolni oče mrtvega dekleta z krsto, ko se je brez potrebe na gnojnem vozu peljala po teh grapah. — In kakšen uspeh imajo take komisije?! Takega, kakor vselej: nobenega. Saj ni nobene resnosti v preiskavi. Nekaj papirja bodo popl sal in akt položili na polico, kjer bo čaka svojega soseda enako žalostno vsebine.

— Za bukova drva gre. Jurij Zalar b Gor. Otav pri Cerknici je obtožen, da je vzel Francetu Drašlerju 5 klaster bukovih drv 1125 kron vrednih. Zalar pravi: Res sem pobral ob meji obeh gozdov nekaj vej, toda pustil sem jih Drašlerju, ko je tja prišel. Imam sam 33 johov gozdov. Vse polno je kajzarjev: nisem ukradel drv, kakor trdi obtožba. Nadsvetnik Vedernjak: »Kaj Vam je pa bilo potrebno krasti?« — »Samo eno vejico sem pobral, gospod.« — »Zakaj pa v svoj gozd niste šli?« — »Fali sem.« — Kaznovan je bil Zalar zaradi meje že večkrat: v Ljubljani je sedel že štiri mesece: iskal je krive priče. »Vi ste radi gozda res nesrečen človek!« pravi prvo mestnik nadsvetnik Vedernjak Zalarju Sodišče je obsodilo Zalarja, ki je kradel veje, na 14 dni navadnega zapora.

— Smrtna kosa v Ameriki. Cleveland, O. — Umrl je v državni bolnici za umor bolne John Tenko, mladenič star 25 let. Bolehal je nad dve leti. Pokojnik je doma iz Vinice, fara Sodražica, kjer zapušta starše in setro. V Ameriki je bival 8 let. — V Colingwoodu je umrla soproga Marija Štraus, mati devetih otrok. Umrla je na operaciji. Pokojnica je doma iz Hotične Podgrad. V Ameriki je bivala 8 let. V domovini zapušta štiri otroke, v Ameriki pa pet otrok.

— Umor v Ameriki. V Clevelandu je bila umorjena Marija Turk, doma iz Vel Poljan pri Ribnici, od svojega moža, ker baje ni hotela živeti z njim, ker ji je vedno grozil. Izprožil je bil nanjo pet strelav b revolverja. Umrla je v bolnišnici.

— Razveljavljena sodba prve instance. Ker je kupil od Franciške Kovačeve komat, katerega je ta ukradla, je obsodilo okrajno sodišče na Brdu Nikolaja Lajovica iz Bobovnika na 1 teden strogega zapora. Lajovic se je pritožil na deželno sodišče, katero je pod predsedstvom dvornega svetnika Regallyja sodbo prve instance razveljavilo in ga obsodilo na 100 kron globe ali 10 dni zapora in sicer zaradi nakupa sumljivega blaga in ne radi deležnosti tatvine. Dalje je vzklicno sodišče tudi razveljavilo sodbo, s katero je bil obsojen Anton Cerar radi deležnosti tatvine in izreklo, da je Cerar kriv le nakupa sumljivega blaga in ga obsodilo na 20 kron globe, oziroma na 48 ur zapora, dasi se Cerar ni pritožil in je že kazen prestal. Po razsodbi pravi Lajovic g. dvornemu svetniku Regallyju: »Ja, gospod, prosim, nimam denarja!« — »Boste pa zaprti.«

— Za detektivca in žandarja se je izde v Stari Oslici Anton Krošelj iz zasledene ozemlja. In izvedel je kot tak pri Mariji Slabotovi hišno preiskavo in ob tej priliki marsikaj »rekviriral«: 19 lir in 500 kron je tudi vzel seboj. Tudi v Savodnju se je izdal za žandarja. Ko so ga pravi orožniki aretirali, ni imel pri sebi nič od tistega, kar je konfisciral in je »farkal«, da so mu »financirali« v Fužinah konfiscirali, kar je imel, toda tudi to ni bilo resnično. V Ljubljani so obsodili Krošlja v 4 mesece težke ječe.

— Prevelik prijatelj srn je Anton Skrijanc, kateremu očita obtožba, da je nastavljal v loviščih pri Lipljencih in v Jelovcu srnam kar 30 zanj. Dve srni sta se ujeli.

LISTEK.

Legende sv. Franciška.

3. POKORŠČINA.

Pobožni hlapec Križanega, sveti Francišek, je bil vsled ostre pokore in pridrževanega joka skoraj oslepel in je videl zelo malo. Nekoč se je podal od samostana, v katerem se je nahajal, in je šel v drugega, kjer je živel brat Bernard, da bi se z njim pogovarjal o božjih rečeh. Ko je prišel v samostan, je videl, da brat Bernard moli v gozdu, ves zamaknjen in združen z Bogom. Sveti Francišek je šel v gozd in ga je klical, »Pridi,« je dejal, »in govori s slepcem.« Toda Bernard mu ni dal odgovora.

Čez nekaj časa ga je klical sveti Francišek drugič in nato tretjič; toda nobenkrat ni slišal sveti Bernard in se mu tudi ni oglasil ali prišel k njemu.

Nato se je sveti Francišek odstranil in se je čudil in jezil v svojem srcu, da se brat Bernard kljub trikratnemu klicanju ni oglasil ali prišel k njemu.

Mejtem ko se je v teh mislih odstranil, je dejal čez nekaj časa k svojemu spremljevalcu: »Počakaj me tu.«

Odšel je v samoto, ki je bila nedaleč

od poti, padel na tla in prosil Boga, naj mu razodene, zakaj mu brat Bernard ni dal odgovora.

Ko je tako ležal, je prišel glas od Boga, ki je govoril: »Ti ubogi človeček, čemu se vznemirjaš? Kako naj kdo zapusti Boga zavoljo človeški ničvrednosti? Ko si klical brata Bernarda, je bil on združen z menoj; in zaraditga ni mogel priti k tebi ali se ti oglasiti; zakaj bil je v takem zamaknjenju, da ni slišal tvojega glasu.«

Ko je slišal sveti Francišek te besede, govorjene od Boga, se je vrnil naglo in brez obotavljanja k bratu Bernardu, da se mu vdano obtoži zaradi misli, ki jih je imel o njem. Brat Bernard pa mu je šel nasproti, kakor hitro ga je videl, in se mu je vrغل pred noge.

Sveti Francišek mu je velel, naj se dvigne in mu obrazloži v oni ponižnosti, kake misli in kako nevoljo je gojil nad njim in kaj mu je Bog odgovoril na to, nakar je končal: »Zapovem ti pri sveti pokorščini, da storiš to, kar ti bom zdaj-le ukazal.«

Tu se je brat Bernard bal, da mu bo sveti Francišek ukazal kaj groznejšega, kot bi bilo njemu ljubo in bi se bil rad izognil ti vaji v pokorščini. Zato je odgovoril: »Pripravljen sem, da Vas ubogam, če mi obljubite tudi Vi, da boste storili, kar Vam ukážem.«

Ko je sveti Francišek to obljubil, je dejal brat Bernard: »Ne povejte oče, kaj hočete, da storim.«

Tu je dejal sveti Francišek: »Zapovem ti pri sveti pokorščini, da me kaznuješ za moj sum in nečistost mojega srca, da mi boš zdaj, ko se vlečem na hrbet na tla, stopil z eno nogo na vrat, z drugo pa na usta in boš šel trikrat po dolžini mojega telesa gori in doli in pri tem ne boš pozabil zmerjati me in karati in da mi boš dejal posebno: »Le leži, malovrednež; od kje si vzel svojo prevzetnost, ko si čisto navadno človeček?«

Ko je brat Bernard to slišal, mu je bilo težko, da bi tako ravnal, toda zavoljo pokorščine je izpolnil vse, kar mu je sveti Francišek naložil.

Ko se je to zgodilo, je dejal sveti Francišek: »Ukaži mi tedaj, da storim jaz, kakoli hočeš; zakaj tudi jaz sem obljubil tebi pokorščino.«

Brat Bernard je dejal: »Jaz ti zapovedujem pri sveti pokorščini, da me vselej, kadar se snideva, trdo primeš radi mojih pogrškov in me napelješ na pravo pot.«

Nad tem se je čudil sveti Francišek zelo. Zakaj brat Bernard je bil tako svet mož, da je zaslužil samo globokega spoštovanja in se mu ni zdel nikoli niti najmanj vreden karanja. Radi obljube svete pokorščine pa je uvidel, da je njegova dolžnost, da je z njim pogosto skupaj, da bi mu ne prišla nobena beseda graje na jezik o možu, katerega svetost je poznal tako dobro.

4. GRVICE.

Neki mladi mož je ujel nekega dne množino grlic; ko jih je nesel na trg, ga je srečal sveti Francišek, ki je imel veliko usmiljenje do ubogih živali. S sočutjem je zrl grlice in dejal mlademu možu:

»Dobri mladenič, prosim te, daj mi te grlice; da ne bodo te nežne živalice, ki jih primerja sveto pismo čistim dušam, padle v roke grozovitežem, ki bi jih pomorili.«

Ta je dal res vse grlice svetemu Francišku, ki jih je skrli v svojih nedrih in jim prišel govoriti:

»Ve sestre moje, grlice, ve preproste, nedolžne in čiste, čemu ste se pustile vjeti? Tako vas bom varoval smrti in vam zgradil gnezda, v katera vam bom prinašal hrane, da se boste množile po zapovedi našega Stvarnika.«

In sveti Francišek je šel in jim naredil gnezda; te so legle vanje in nosile jajca in jih legle. Bile so tako domače in prišle, kot s svetim Franciškom in ostlimi brati, kot da so putke, pustile so si dajati hrane in niso odletele preje, nego jim je dal sveti Francišek s svojim blagoslovom dovoljenje.

Mladeniču pa, ki mu jih je dal, je dejal sveti Francišek: »Moj sin, ti boš še nekoč brat v tem redu in boš slišal Tvojega Kristusa v milosti božji.«

In tako se je tudi zgodilo: mladenič je stopil v red svetega Franciška in je živel z veliko svetostjo.

eno sta mu odnesla fant Anton Jeršin in Jernej Virant. Nadv. Vedernjak obtožen: »Nastavljali ste zanjke, katere niso nevarne samo srnam, marveč tudi posebno otrokom!« Sodišče je obsodilo Škrjanca na 4 tedne strogega zapora; Jeršinu in Janezu Virantu na tudi vsakemu po pet dni zapora.

— **Sladkor.** Pomanjkanje sladkorja se v celi Evropi čimdalje bolj čuti. Za češki sladkor se poleg Avstrije in nas posebno vneto zanima Trst za Levanto in Italija. Cene zato hitro rastejo. Dočim so že pred 14 dnevi plačevali češki sladkor po 190 do 192 švicarskih frankov za 100 kg, se sklepajo sedaj kupčije po 198 do 200 frankov; to znaša 74 avstrijskih, 25 češkoslovaških ali 50 jugoslovanskih kron. Avstrija ima sklenjeno pogodbo, temeljem katere dobi češki sladkor po 13 čeških kron kilogram. Ker pa nima v redu železniškega prometa, ne more dobiti sladkorja in Avstriji se boje, da tega češke in moravske tovarne ne bi izrabile in prodale sladkor drugam.

— **Zahteve avstrijskih invalidov.** Minulo nedeljo so priredili invalidi ter vojaške vdove na Dunaju 16 shodov, na katerih so naglašali, da je vlada ob milijardnih izdatkih za uradnike in nameščence na invalide popolnoma pozabila. Po zborovanju so poslali k državnemu kancelarju Rennerju deputacijo, ki je predložila zahteve invalidov in naglasila, da hočejo imeti invalidi do 15. aprila t. l. točen odgovor in da so se množice točot zadnjič mirno razšle. Dr. Renner je obljubil, da bo vlada storila, kar bo v njih moči.

— **V varstvo mladine pred kinematografi.** Splitsko policijsko ravnateljstvo je prepovedalo obiskovanje kinematografov vsem mladostnim osebam, ki še niso dovršile 16. leta. Za prirejanje otroških predstav je potrebno posebno policijsko dovoljenje.

— **Draginja na Anleškem.** Pred kratkim so se na Angleškem zvišale cene moka in kruha. Ob tej priliki piše »Daily News«, da je to le ena stopnja v splošnem dvigavanju cen in plač. Treba je zopet začeti varčevati s kruhom tako, kakor začela pod morske vojne. Še-le tedaj, kadar bodo zopet na razpolago velike zaloge Rusije, bodo mogoče cene jele padati.

— **Ponarejanje platine.** Cena platine je danes stokrat višja, nego je bila v miru, dočim je cena zlata poskočila samo za 20 do 25 odstotkov, srebru pa za 30 odstotkov. Zato ni čuda, da skušajo spekulanti in industriji svoj papirnati denar izpremeniti v platino, po kateri je silno povpraševanje. Takoj so se našli tudi lopovi, ki so se lotili ponarejanja platine. Tako so te ni v Bregencu zasabili ponarejalsko družbo, ki je ogoljufala več oseb za 250.000 mark.

— **Kompenzacijska pogodba z Avstrijo.** Ker je kontingent za Slovenijo iz pogodbe 180. SHS z Avstrijo izčrpan, ustavi Centr. upr. podr. v Ljublj. izdajanje poverljivih pisem in naj tedaj stranke ne vplačujejo računskih zneskov. Če bo kontingent povišan, bo Centralna uprava podružnica v Ljubljani to pravočasno objavila v časopisih.

— **Kako se ustanavljajo listi s tujim denarjem.** Italijanski polkovnik Scotti je pridobil nekega dunajskega plemiča in graškega veletržca Scholla za to, da bi na Dunaju izdajali časnik, ki bi služil izključno ententi prijazni politiki, posebno v gospodarskem pogledu. Najeli so na Dunaju krasne prostore, uredili najmodernejšo tiskarno, najeli urednike in ugledne sodravnike. List je imel iziti 1. marca t. l., a državna komisija za papir mu kot novemu podjetju ni hotela nakazati papirja. V tem je »Arbeiterzeitung« priobčila proti nameram »Österr. Staatszeitung« napad, češ da se ustanavlja z italijanskim denarjem in da bo služila italijanskim interesom. Nato je štajerski pisatelj R. H. Bartsch vrnil listu prejeti honorar v znesku 25.000 K in zahteval svoj rokopis nazaj. Po splošnem mnenju je »Österr. Staatszeitung« pokopana.

— **Valute na zagrebški borzi dne 23. marca:** dolarji (100) 14.800 K; avstrijske krone (100) 64 K; levi (100) 200 K; carski rubli (100) 200 K; češkoslovaške krone (100) 200 K; francoski franki (100) 1220 K; nemške marke (100) 234 K; leji (100) 230 kron; italijanske lire (100) 880 K.

Ljubljanske novice.

lj Slavnostna prireditve Slovenske dijaške zveze (Ljubljanske S. O.) se vrši na praznik Oznanjenja, dne 25. marca t. l. ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union. — Spored: A. Umetniški del. I. a) D. Bortujansky; Večerni spev. b) Avg. Armin Leban; Lahko noč. c) Marij Kogoj; Slovenska narodna: Lunica. d) Fran Gerbič; Nabral sem. e) H. Družovič; Novogrška: Pesem mornarjev. Poje moški zbor pod vodstvom g. M. Kogoj. II. Lavrič: O. Župnarčič: a) Dies irae. b) O. Župnarčič: Naša beseda. III. a) Marij Kogoj; Slovenska narodna: Marija in mlinar. b) Slovenska narodna: Srce je žalostno. c) O. Dev: Koroška narodna: Bivaži (Pomlad). d) O. Dev:

Koroška narodna: Plavarska. Poje moški zbor pod vodstvom g. M. Kogoj. — B. IV. Predsednikov govor. Govori Lojze Čampa, V. Lepa naša domovina. Slov. potpuri. A. Gervais. Orkester S. O. VI. Dajak in občinstvo. Govori F. S. Finžgar. VII. Straž hralovi. Overtura: Arzner. Orkester S. O. VIII. Telovadne skupine Dijaškega Orla v bengalični luči. IX. Chavatina Beliser. Arija: A. Bellini. Orkester S. O. X. Spomini na Trnovo. Arija: Jan Kučara. Orkester S. O. — Srečolov. Šaljiva pošta. Buffet. — Vstopnina za osebo: 5 K parter, galerija 3 K, člani SDZ (z izkaznico) 1 K. Predprodaja vstopnic: Nova založba, Kongresni trg in trafikala Modic, Kopitarjeva ulica. — Vsi ljubitelji naše misli, vsi, ki žele čuti klic naše mladosti, vkup — k prvi prireditvi naših najmlajših!

lj **Bratec in sestra** na Ljudskem odru. Jutri, na praznik, ob 3. uri popoldne se vrši na Ljudskem odru ponovitev predstave »Bratec in sestra«. Ta lepa igra se bo ta dan ponovila zadnjičkrat to sezono. Vstopnice se dobijo v predprodaji v trafikah gospe Modiceve v Kopitarjevi ulici in v prodajalni Nove založbe na Kongresnem trgu. Vstopnice, ki so bile kupljene za zadnjič napovedano predstavo, ki se ni vršila, veljajo za ta dan.

lj **Mrak.** V nedeljo ob osmi uri zvečer se uprizori znova Peter Petrovičeva drama »Mrak«. Opozorjamo na to lepo predstavo že danes. V dramo gostuje g. Milan Skrbinek v vlogi Ilja Vuina.

lj **Umrli** je v ljubljanskem Leonišču za srčno kapjo kranjski okrajni glavar dr. Schitnik, eden najboljših upravnih uradnikov na Slovenskem. Zapuščila vdova in 13 nedoročastih otrok. N. v m. p.

lj **Od pomoči stanovanjski bedi** v Ljubljani in drugod. Pišejo nam: V Ljubljani in drugih večjih mestih Jugoslavije imajo obsežne in prekrasne lokale za pisarne razne inozemske nemške, mažarske in italijanske zavarovalnice. Vsaka takih zavarovalnic Jugoslovonom sovražnih narodov ima svoje pisarne običajno na najlepših in najpomembnejših prostorih mesta, po več sob in v vsaki taki sobi sedi po ena ali dve osebi pri pisalni mizi, prav na široko... Za razne konzulate n. pr. pa se rekvirirajo danes že urejena stanovanja, enako za razne druge urade, kjer so kuhinje, jedilne shrambe itd. — Nadalje pa je po mestih nebroj zakotnih lokalov za »pisarne« veržnikov ter tudi stanovanja. Nemašo teh veržnikov so židje! — Hvaležna naloga čaka v tem oziru »Državni stanovanjski urad«, ki naj pomete s temi krvosesi in pijavkami! Zahtevamo neizprosno: Ven z veržniki in naviljaci cen, ven z židi, ki ne poznajo drugega, kot jugoslovanski — denar, ven z nemškimi in mažarskimi zavarovalnicami. Na tak način si pomagamo sami sebi in od pomoči bo to tudi neštetim revežem, ki morajo danes »stanovati« še po zaduhlih kletah, barakah, magacinih, da, skoraj po — kurnikih... — ič.

lj **Karbid.** Kakor se nam poroča, vlada v tovarni v Rušah, kakor v naši deželi sploh, veliko pomanjkanje na železnih posodah, bobnih in sodih tako, da je možno dobavljati karbid samo onim tverdkam, katere pošljejo tovarni prazne sode v napolnitev. Ker je pa pomanjkanje karbida v Ljubljani in ljubljanski okolici zelo občutno, pozivlja gremij trgovcev vse svoje člane in trgovce sploh, da naj pošljejo prazno posodo v Ruše, če žele dobiti karbid.

lj **Vsi športniki** so vabljani danes zvečer na družabni večer kluba kolesarjev in motociklistov »Ilirija« v restavraciji na južnem kolodvoru. Vstopnina prosta. (k)

lj **100 kron v 10 minutah.** Poročajo nam: Danes je nesel neki trgovec z Reke Fedor Katarinič v trgovino Čuden v Prešernovi ulici oceniti prstan, ki ga je podedoval po svojem očetu. Trgovec je za to ocenjevanje porabil 10 minut ter nato predložil trgovcu račun 100 kron za svoje »delo«. Smo radovedni, če je ta gospod, ki zna tako računati, tudi tako sijajen pri plačah svojih uslužbencev. Morda se bo tudi oblast kaj zanimala za take »zaslužke«.

lj **Verjamem, da ti je danes slabo,** toda takrat ti ni bilo,« pravi nadsvetnik Vedernjak Mariji Kastelicevi iz St. Vida na Dolenjskem, katera se zagovarja pred deželno sodnijo, ker je Lotričevim v Ljubljani kradla, katerim je nosila jajca in druga živila. »Ali si ukradla?« jo vpraša prvomestnik. — »Sem ja.« — »Dekle, kaj bo iz tebe; tako mlado si še, pa že hodiš po tako slabih potih.« — Sodišče je obsodilo Kastelicevo v 1 mesec navadne ječe.

lj **Nobena beseda, katero poveste, ni resnična,** pravi sodnik Francetu Kokalju, kateri je obtožen, da je ukradel 2 in pol kilograma turškega tobaka in da je razpečaval ukradeni tobak, kateri je bil nad 4000 K vreden in pristavi: »Vi ste bili v zvezi z nočnimi čuvaji in sto za to lahko tobak dobili.« — Nikdar, gospod sodnik, z nobenim nisem bil v zvezi. Dvorni svetnik prvi državni pravdnik Bežek zahteva primerno strogo kazen, »ker so taki «falo» vzrok, da se mora tobak tako podraževati in je obstojala nevarnost, da bi se bila morala tobakna tovarna zapreti.« So-

dišče je obsodilo Kokalja v 7 mesecev težke ječe.

lj **Ker je poškodovala tasta** Antona Adlerja, je obsodilo okrajno sodišče gospo Josipino Adlerjevo na 2 dni zapora, oziroma 50 kron globe, ker je udarila in ranila na glavi. Vzklicno sodišče je potrdilo sodbo prve instance. Dvorni svetnik Regally: Ugotovim, da je tudi gospa Josipina Adlerjeva tožila gospoda Adlerja in njegovo ženo zaradi razžaljenja časti in sta bila obsojena.

lj **Na kateri njeni Vam je pa zrastle** tobak? vpraša prvomestnik ljubljanske deželne sodnije nadsvetnik Vedernjak Ivana Umeka iz Rožne doline, kateri je obtožen, da si je v neki noči prisvojil 7 in pol kg turškega tobaka v vrednosti 1312 kron 50 vin. Na prvomestnikovo vprašanje odgovori Umek: »Na njeni za tobakno tovarno.« — »Ali tam tobak raste?« — »Ne.« — »No, povejte, kako se je zgodilo?« — »Slišal sem, da se meče ponoči tobak čez zid tobakne tovarne in sem šel čekat.« — »Kolikokrat?« — »Štiri ali petkrat, in tisto noč je eden prišel in zažvižgal; pa je zašumelo in priletel je čovjek. Priškolil sem in zakričal «holt!» oni je pa zbežal. In imel sem tobak.« Policija je prišla nekega veržnika, pri katerem so dobili tobak, ta je pa povedal, da ga je kupil od Umeka. Sodišče je obsodilo Umeka v 4 tedne ječe.

lj **Odposlan** je bil v zasledno ozemlje nazaj Ivan Caharija iz Sv. Krža pri Trstu, ker je hival tu nekaj mesecev brez posla.

lj **Tatvine.** Alojzij Štrkelj je ukradel iz odprtega hlava dr. ing. Kasala konjsko odejo, vredno 200 K. — Več parov čevljev je bilo ukradenih čevljarstvu mojstru Karlu Polko. — Pred realno je bila ukradena Francu Piberniku denarnica, v kateri je imel 119 K denarja in nekaj znamk.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Tržič. V imenu krščanskega delavstva se je odbor naše skupine pritožil na predsedstvo deželne vlade proti bivši Vojni zvezi, ki namenoma zapostavlja naš konsum pri aprovizaciji in prosil za takojšnjo odpomoč. — V nedeljo smo imeli sestanek v Našem Domu in na tem sta poročala predsednik Slapar in tajnik Kogoj o pogajanjih za zboljšanje delavstva čevljarstva in usnjarske stroke. Navzoče delavstvo obojega spola je zadovoljivo poslušalo poročilo naših zastopnikov, ki sta na pravem mestu opisala težave, s katerimi se mora boriti naš stan radi velike draginje.

Maribor. Katoliško pomočniško društvo, skupina J. S. Z., je v petek 19. t. m. na prav lep način praznovalo god svojega zavetnika sv. Jožefa. Obenem se je praznovala tudi 65. letnica, odkar se je ustanovilo kat. pom. društvo v Mariboru. V ta namen se je priredila v društvenih prostorih ob pol 8. uri zvečer slavnostna predstava, katere se je udeležil tudi knezoškofof dr. M. Napotnik in vladni komisar mesta Maribor dr. J. Leskovar. Po krasnem nagovoru g. prof. Medveda, ki je poudarjal važnost in potrebo kat. organizacij za mlade pomočnike, iz katerih bi naj postali pošteni in značajni krščanski mojstri, se je predstavljala lepa zgodovinska igra »Mlin pod zemljo« ali zadnji dnevi poganstva v Rimu. Igralci so svoje vloge rešili prav izborno. Posebno dobro sta pogodila svoji vlogi senator Prob in suženj Namida, pa tudi mali Cecilij jo je dobro pogodil.

Kovinar.

Jesenice. Preteklo nedeljo se je vršil pri nas sestanek zastopnikov vseh kovinarskih skupin Jugoslovanske Strokovne Zveze. Ta sestanek je bil namenjen sestavi odbora »Zveze kovinarjev«, kateri se je sestavil. — Odbor »Zveze kovinarjev« je: Predsednik: Korošec Ivan; podpredsednik Brtoncelj Fran; tajnik Arnež Peter; namestnik Bergant Ivan; blagajnik Vidmar Janez; odborniki: Torkar Pavel, Veber Štefan in Kobler Lovro. To je ožji odbor. V širšem odboru so pa poleg ožjega odbora še zastopniki skupin. Določil se tudi začasn sedež »Zveze kovinarjev«, ki bo na Jesenicah, to pa zaradi tega, ker so Jesenice največji kovinarski industrijski kraj. Ta ožji odbor ima nalogo, da izvede v kratkem času natančne načrte za reorganizacijo strokovne organizacije kovinarjev in z že dovršenim delom stopi pred širši odbor, da ga odobri. Na ta način bo mogoče, da dobe kovinarji strokovno organizacijo, ki bo odgovarjala kovinarski stroki. V tem ožjem odboru so tovariši, ki imajo resničen smisel za organizacijo in tako upamo, da bo tudi naloga, ki jim je naložena, mojstrsko dovršena. Bog daj srečo!

Rudar.

Mirna. Človek molči in potrpi dolgo časa, ko pa je enkrat zadosti pa tudi poizkušljivost mine. Tako je tudi pri nas. — Dolgo smo molčali in mirno gledali hudobne poglede nasprotnikov. Večkrat smo

brali v »Večernem listu«, kaj vse si dovoljujejo ti rdeči petelinčki. Sedaj so pričeli tudi pri nas peti tako pelje, ki se ga nazivlje teror. Ker se pa mi za tako petje nič ne zmenimo, so pa pričeli obetati, da bodo začeli to petje izvajati s silo. Pravimo vam, da imate popolnoma prav, da poveste prej in se pokažete, kakšni ste in kakšna je vaša notranjost. Ker to ni samo zaradi tega dobro, da se mi vemo pripraviti, temveč tudi zato, ker s tem ljudje izprevidijo in se jim odprejo oči ter spoznajo zmoto, v kateri se nahajajo. Tisto jim pa tudi povemo, da kar je s silo pridobljeno, samo toliko časa obstoji, kolikor časa se sila občuti. Naj si nikar ne domišljujejo, da bodo s tem kaj dosegli. Za danes dovolj, pa še drugič več. Morda bo mogoče že o posledicah poročati.

Prevalje. Pred osmimi dnevi smo poročali, da se je nam obetalo, da nas ne pustijo na delo, in pristavili smo, da se mogoče kmalu zopet oglasimo. In vidite, danes že lahko poročamo javnosti postopanje tistih takozvanih kulturno bogatih, ki so prežeti svobode, bratstva in enakosti. Dne 22. marca so že nastopili s silo, namreč našim članom niso pustili, da bi šli na delo. To je tista svoboda! Tovariši, streznite se, obrnite jim hrbet! Povejte jim, da s takšno svobodo naj gredo med ljudi, ki so živeli pred sto leti in ne danes, ko sami vpijejo po shodih, da so tisti časi minuli. Kakor se nam zdi, da ti rdečkarji mislijo, da žive še v tistih časih, ko so lahko nastopali s silo. V tej misli se grozovito motijo. Pustimo jih v tej zmoli, tovarišem delavcem bodemo pa že stali ob strani v borbi za svobodo.

Mežica. Po zaslugi našega g. župnika in nekaterih krščanskih mož smo ustanovili prodajalno I. ljubljanskega delav. konsumnega društva v Mežici, ki prav dobro napreduje in pridobiva na članih vsak dan, čeprav so nam grozili socialdemokrate pri ustanovitvi in sedaj pri otvoritvi, da bodo vse razbili in nam prodajalno zopet zaprili. Seveda se jim to ni posrečilo. Ravno nasprotno, še sami poskušajo sedaj uživati dobroto z nami vred. Eni hočejo sami pristopiti, kar je pa bolj zagriženih socijev, pa prosijo pri naših članih, naj bi se jih naši usmilili in zanje kaj nakupili pri črnem konsumu. Mi pa pravimo: Kar vas je zavednih članov katoliškega značaja, povejte rdečim socijem, da kdor hoče biti deležen dobrot našega konsumnega društva, naj pristopi k Jugoslovanski strokovni zvezi, in potem mu bode tudi lahek pristop k krščanskemu konsumnemu društvu. Tako bode zamožje uživati z nami vred dobroto, ki nam jih nudi naša krščanska organizacija.

Železničar.

PROMETNA ZVEZA.

Občni zbor »Prometne Zveze« se vrši v četrtek dne 25. t. m. ob 10. uri popoldne v knjižnici Jugoslovanske tiskarne III. nadstropje. Dnevni red: Pozdrav predsednika. Poročilo blagajnika. Poročilo tajnika. Odobritev računskega zaključka za leto 1919. Volitev odbora. Slučajnosti. Tovariši-zastopniki! Dobrodošli! — Odbor.

Maribor. Tu v delavnici južno železnice se opaža, da se pri sprejemanju delavcev postopa strankarsko. Sprejemajo se delavci ene vrste, drugi se pa odklanjajo. Tega mi ne moremo drugače razlagati kot da hočejo gospodje ustanoviti kakšno muzejsko zbirko ali kaj podobnega. Mi smo pa tega mnenja, da se mora v tem slučaju postopati popolnoma nepristransko. V nasprotnem slučaju se pa zmiraj bolj kaže dvom o demokratični Jugoslaviji.

Maribor. Usojali bi si na tem mestu opozoriti vlado na tukajšnji še vedno se nahajajoči »Arbeitererrat«. Večkrat smo že o tem pisali in dokazovali, da je postopanje tega Arbeitererrata strankarsko in tudi se lahko reče, da so v njem združeni sami protidržavni elementi. To je zavednim slovenskim delavcem zausnica, ker se ti ljudje v Arbeiterratu šopirijo in slovenske delavce zaničujejo in se jim rogaajo. Upamo, da se bo tudi to odpravilo.

Prevalje. Samo eno kratko poročila. Tu pri nas so ob stavki nemških železničarjev naši zavedni slovenski železničarji nadaljevali delo. Ti železničarji so potem dobili nagrado za to, ker so se pokazali kot zvesti državljanji Jugoslavije. Ta nagrada se je nekoliko nerazumljivo delila, namreč, da so tisti, ki so definitivno nastavljeni več dobili kot pa ostali. To pa po našem razumu nikakor ni pravilno. Toliko v obvestilo, ako je še mogoče, kaj napraviti.

S proge. Na članek »Prometna zveza« v »Jugosl. železn.« glede ponarejenega dokazovanja o razmerah krščanskih strokovnih organizacij na Nemškem je dobil »učeni strokovni organizator« stvaren, na zaslužen odgovor v zadnjem »Večernem listu«. Dasi zasluži, da bi ga kratkometlo ignorirali, vendar si dovolim par opark. Dozdaj smo bili vaeni od teh »gospodov«, da so nas — bodisi v časopisu ali na sestankih le ironično in s prezir, ki je lastno vsem breznačelnim »narodnim« kričarjem, omenjali, dočim se iz omenjenega članka vidi

neka — »ponižnost«. Gospodje, pa ne, da računata z nami? Gospodje »narodni socialisti«, ali če že hočete — jug, železničari niso zadovoljni z »Večernim listom«, da je ta za železničarje kot glasilo. Po njih »mnenju« bi se morali polastiti »Slovenca« ozir. bi S. L. S. morala nam odstopiti »Slovenca«. Je pa tudi direktno omalovaževanje železn. stanu, da se jih pošilja v »Večerni list«. Tako modro sklepa »strokovni organizator«. Take bedarije je pa res zmožen pisati le človek, ki je v posesti vsega »socialnega gospodarskega umevanja«. Ljudje, ki nosijo pezo grehov na sebi, da je slovenski železničar s svojo strankarsko organizacijo zašel v politično mlakužo in, ki so nam upravljalci, da so stanovsko organizacijo železničarji speljali na politično torišče in svojim birokratičnim in absolutističnim naziranjem zaprli pot enkrat za vselej, se predrejo nas predstavljati kot — sluga S. L. S. Slovenski železničar je že prebolel enega Kopača — br. Petriča pa tudi — Deržiča in še nekaj podobnih političnih »osrečiteljev« in končno se bo res združil v stanovsko organizacijo in pustil voditelje same pri politični skledi. b.

Usnjar.

Pretekli teden v soboto so se vršila pogajanja med tržiškim usnjarskim, oziroma čevljarškim delavstvom in »Zvezo industrijalcev« pri socialnem skrbstvu. Pogajanja je vodil poverjenik dr. Andr. Gosar. »Zvezo industrijalcev« je zastopal ing. Šuklje, tajnik iste, Jugoslovanske strokovne Zveze Jos. Goslinčar, Zvezo usnjarskih delavcev A. Cvikelj, Osrednje društvo usnjarev in sorodnih strok N. Tomc. Od podjetnikov je bil navzoč g. Kozina. Ker pa ni bilo vseh podjetnikov navzočih, se pogajanja ni moglo tako vršiti, kot pa bi se imelo, vendar je prišlo vseeno do rezultata. Delavstvo se je še nekoliko umaknilo in potem itak ni moglo drugega, kot pa, da se od strani podjetnikov ugotovi ali pa, da se pogajanja razbijejo. Nazadnje so se ugotovile zahteve delavstva, od katerih delavci nikakor ne morejo odnehati. Tajnik Zveze industrijalcev je na podlagi tega dobil nalog, da skuša posredovati pri podjetnikih, da se udajo na zahteve. Te zahteve, za katere so se sedaj vršila pogajanja, so bile že vložene meseca februarja, in tako je že skrajni čas, da se ta stvar enkrat reši. Do sporazuma je prišlo glede povzrajanja plače, da se povzraja plača za 25 odstotkov, draginjska doklada se pa v toliko spremeni. Zahteva je bila za ženo 20 kron, za otroke in stariše 12 kron tedensko. Sklenjeno pa je: za ženo 3 krone, za ostale 2 kroni dnevno. Izplačati se mora pa do 3. marca 1926. Napravi se tudi pogodba z izjemo, ako se živež podraži za 25 odstotkov, potem tudi pogodba delavstva več ne veže. Pogodba velja do 31. marca 1926.

Slamnikar.

Mengeš. Da dan sv. Jožefa se je vršil pri nas shod slamnikarskega delavstva. Bil je dobro obiskan. Od zadnjega shoda je že precej časa minilo. Tako je bil že čas, da smo zopet enkrat prišli skupaj, ker le tako je mogoče odstraniti težkoče, ki jih ima delavstvo. Na shodu pa pridemo skupaj in se po domače porazgovorimo med sabo, eden pove to, drugi zopet kaj drugega, kar bi se mogoče ne zvedelo. Stavili smo potem tudi zahteve in upajmo, da nam bodo tudi ugodene.

Tobačno delavstvo.

TOBAČNI VPOKOJENCI

Sliši se, da je med vpokojenci tobačne tovarne nejasnost glede draginjskih doklad, odkar je bila objavljena naredba o zvišanju draginjskih doklad. To je bilo objavljeno zaradi tega, ker so se doklade pričele izplačevati, da vsak ve za naredbo in višino doklade, ki jo ima dobiti. O novih draginjskih dokladah ni govora. Toliko v vednost.

Služkinja.

Maribor. Po kratki in mučni bolezni je v sredo 17. t. m. umrla članica tukajšnje skupine služkinj tov. Terezija Zemljč. Dvanajst let je služila pri eni in isti družini vedno marljivo in zvesto ter si je s tem pridobila zaupanje in spoštovanje svoje gospodinje pa tudi svojih tovarišic. Pogreb, ki se je vršil v petek, na praznik, se je udeležilo veliko število njenih tovarišic, članov in članic J. S. Z. z zastavo. Ob grobu so ji zapele tovarišice dve ganljivi žalostinki. Rajna je bila res vzor prave slovenske služkinje, dčila so jo lepe lastnosti, kakor ponižnost, marljivost in zvestoba — za kar je gotovo že prejela nebeško plačilo. N. p. v m. l.

Celje. Na dan sv. Jožefa smo tudi me enkrat stopile na plan. Organizacijo imamo že dalj časa, ampak bolj same zase. Dolgo nismo imele nobenega shoda ali sestanka. Ker pa organizacija, ki kar tiho ždi, nima

pomena, smo se odločile, da pričnemo resno z delom. Na dan sv. Jožefa smo zopet po dolgem času enkrat sklicale shod. Shod se je vršil v dvorani hotela »Beli vol«. Ob pol 4. popoldne je otvorila tovarišica shod in podkrepila s kratkim nagovorom tovarišice k vztrajnemu delu. Nato je podal tajnik JSZ Cvikelj poročilo o delovanju ljubljanske organizacije služkinj in pa navodilo, kakšno pot naj zavzamejo njih stanovske tovarišice v Celju. — Za njim nastopi g. kaplan, ki med drugim poda izjavo, da se bo odlej naprej bolj zanimal za služkinje in njih organizacijo. Nato povzame besedo še pri vseh, posebno pri delovnem sloju priljubljen dr. Ogrizek. V svojem govoru pozivlje ljubljansko organizacijo »Zveze služkinj«, da se ta ozira tudi na svoje stanovske tovarišice v Celju, in obenem obljubi, da bo kolikor bo pač v njegovih močeh, podpiral organizacijo, ki ji je na razpolago vsak čas v vseh zadevah, kakor tudi v pravnih. Tako se je potem zaključil po dolgem času se zopet vršeci shod služkinj. Upajmo, da je zapustil vsaj nekaj. Že to je nekaj vredno, da se je pričelo delovati. In, če bo organizacija delovala, bo prišlo tudi zanimanje, in če bo zanimanje, potem bodo tudi uspehi. S tem večjo vneto se bomo tudi me lotile in delovale, ko vidimo in spoznamo, da nismo osamljene, ampak, da stoji za nami močna armada, in da imamo tudi ljudi, ki se zanimajo za nas in nam stoje ob strani v naši borbi za obstanek. Na delo!

Št. Jurij ob juž. železnici. Na shodu naših stanovskih sotovarišic v Celju dne 19. t. m. smo bile tudi me zastopane. Marsikdo bi začuden pogledal in bi še verjel ne, da imamo v Št. Jurju organizacijo služkinj. In vendar je le res. Naša organizacija šteje 50 članic. Ker pa pri organizaciji ne zadoštuje število članov, priravnimo se to-le: Organizacija služkinj v Št. Jurju je imela že nekaj predavanj in je tudi priredila že eno predstavo v korist svojih članic. Ker pa še malokdo ve, da naša organizacija tukaj v Št. Jurju obstoja, je naša dolžnost, da se enkrat oglasimo. Obljubile smo, da bomo začele z stvarnim delom in tega se bomo tudi držale. V kratkem skličemo shod, na katerem si bomo določile začetne pogoje, po katerih bomo stopale, ker le s premišljenim, stvarnim delom se da kaj doseči. Do tedaj pa z bogom in kmalu na svidenje!

Viničar.

Ljutomer. Viničarska enketa v Mariboru je podala udeležencem jasno sliko o velikanski bedi vinogradniškega delavstva po vseh vinorodnih krajih Štajerske. Nezdostna prehrana in slab gmočni in socialni položaj delavstva tira isto v pogin. Delodajalci sami, kakor tudi vlada in drugi važni javni činitelji so prišli do spoznanja, da se tej panogi delavstva mora nemudoma pomagati. Ker se delavstvu tudi od strani delodajalcev, kakor upamo, ne bodo stavile velike ovire pri rešitvi viničarskega vprašanja, in ker se je zavzelo tudi poverjenišvo za socialno skrb, je upati, da se v kratkem času viničarsko vprašanje reši v zadovoljstvo delavstva.

Ljutomer. Zveza viničarjev si osnuje lastno trgovino pod okriljem L. ljublj. del. konsumnega društva. Med viničarji vlada za konsum veliko zanimanje in člani pridno pristopajo, ker so uvideli, da le v skupnosti je moč.

Ljutomer. Člani »Zveze viničarjev« se opozarjajo, da ne zaostajajo s plačevanjem mesečnih prispevkov, ker le, kjer je točnost in red, se kaj doseže. Pridobivajte »Zvezi« novih članov in naj ne bo delavca, ki bi se zbal groženj gospodarja. Gospodar vam ne more zabraniti, da se pridružite organizaciji, kjer je vaša pomoč in rešitev.

Čipkarica.

Dolgo je tega, kar smo zahtevali sukanec. Odgovorilo se nam je, da vlada ne dovoli uvoza. Ta teden pa se nam poroča, da je sukanec že na potu. Sedaj mislimo, da lahko upamo, da se v doglednem času da nam na razpolago. Pri tem bi imeli pa zopet eno željo, katera, upamo, da nam bo ugodena. Ko bo enkrat sukanec na mestu, je treba, da se razdeli tako, da bo v prid revnim slojem in ne tistim, ki bi ga mogoče vporabljali v kakšne druge svrhe. Tu bi bilo želeli, da se v prvi vrsti vzame vpoštev čipkarske zadruga v Zireh ter čipkarske organizacije drugod. Zadruga bo razdelila sukanec najprvo tistim, ki so najbolj potrebni. Ko se bo izvedelo, da je sukanec na mestu, bo vse polno potrebnih, ki pa v resnici morda niti čipkarice niso. V prvi vrsti naj bi se tedaj oziralo na zadrugo, in pa na tiste, ki imajo pravico na brezposelno podporo. S tem bi se odpravilo tudi precej brezposelnosti. Mislimo, da bo prišlo to tudi vpoštev.

Kmetijsko delavstvo.

Bral sem v eni zadnjih števil »Kmetijskega lista«, da bo ravno njegova stranka znala prav zastopati kmetijsko delavstvo.

Toda že v zadnji številki zamejuje delavstvo sploh, da se za nje ne bo zavzemala, in da naj se delavstvo ne vmešava v kmetijske zadeve. Nam je pa jasno, da je gospodar navezan na delavno moč, naj se imenuje tako ali drugače. Bodisi hlapec ali dekla sta navezana na gospodarja. Gotovo je, da nam razni mešetari in verižniki niso naklonjeni, zato pa jih tudi ne moremo zagovarjati in jim biti samo za štafažo. V času, ko se rušijo stari temelji, smo trdno prepričani, da nam mora biti le krščansko načelo tista smer ko bomo mi ravno tako upoštevani kot ostalo delavstvo. Gospodarski napredek je zavisen istotako od zemljiškega delavstva, ker bo socialno vprašanje moralo biti rešeno saj deloma tudi z našo pomočjo. Noben način reševanja draginje nima smisla, če se enostransko rešuje. Ne more nas zadovoljiti ta novejša gospoda, ki se nazivlja, da je socialno čuteča, obenem pa samostojna, ki pa napoveduje razredni boj po vzgledu komunistov. Zato nam vse te struje, ki se pojavljajo po vojni, ne morejo prinesiti miru in to ne v narodnem, še manj pa v socialnem oziru. Socialna nasprotja se bodo ublažila edino, če tudi poljsko delavstvo stopi pod prapor krščansko-socialnega delavstva. Tu gre stan vzajemno s stanom, da odpravimo predprave, ki so jih imeli iz srednjeveške dobe gotovi ljudje. Krščansko-socialno delavstvo gre v tej smeri naprej, zato nas ni strah, kar ima priti v dogledni bodočnosti. — Kmetijski delavec.

Lesni delavec.

Železniki. Shod lesnega delavstva se vrši v nedeljo, dne 28. t. m. v Društvenem domu. Vabljeni ste vsi, ki čutite potrebo stanovske organizacije. Pokažimo, da nam je prva stvar krščansko-socialna organizacija za uresničenje naših socialnih vprašanj. Zato vsi na ta shod, da se razgovorimo o naših težavah. — Odbor.

Razne novice.

r Pomanjkanje alkohola in pojemanje duševnih bolezni. Pomanjkanje alkohola za vojske je imelo za posledico, da ni na Nemškem nihče umrl za alkoholizmom. Kakor izpričuje spis v »Umschau«, je umrlo v Vratislavi l. 1913. 22 oseb za alkoholizmom in l. 1912. 18 oseb, ali l. 1915. samo 8, l. 1914. samo 5, l. 1917. samo 3, a l. 1918. sploh nihče. L. 1913. se je dogladno, da je v Vratislavi duševno onemoglo 346 moških ter 35 žen vsled alkoholizma. L. 1916. je obolelo tam samo 40 moških in 7 žensk, l. 1917. 25 moških in 3 ženske in l. 1918. samo 20 moških in 1 ženska vsled alkoholizma. Po Rounfeldovi sodbi v »Umschau« je ostalo samo v Vratislavi l. 1918. skoro 700 oseb zdravih, ki bi bile sicer duševno obbolele.

r Morilec ameriškega Slovence — Italijan oproščen. V Ameriki sta se sprla Slovenec in Italijan radi jadranskega vprašanja, kakor je Italijan Slovenca ustrelil. Italijan je bil oproščen. Nek list v Ameriki nasvetuje ondotnim Slovincem to-le: Ta slučaj naj bo rojakom v zgled, da se z nikomur ne prerekajo v enakih zadevah, zlasti pa naj Italijane in črnce ter Meksikance pustijo pri miru in se sploh ni vredno z njimi mešati. Značilno!

r Največje mesto na svetu je zdaj Njujork, ki ima 8 in pol milijona prebivalcev. Številke letošnjega ljudskega štetja kažejo, da je mesto Greater Njujork prekosilo London v zadnjih 10 letih. Zdaj je Njujork največje mesto na svetu in London je potisnjen v ozadje. To mesto šteje le 7 milijonov prebivalcev. — Napredoval pa ni Chicago z 2,800,000 prebivalci. Pred 10 leti je to mesto štelo 2,185,000 prebivalcev. Da ni tekem zadnjih let doseglo 3 milijone, je glavni vzrok svetovna vojna, ki je preprečila priseljevanje iz Evrope.

r Kratke parlamentarne govore. V angleškem parlamentu se vedno pogosteje čujejo želje, da bi posamezni govorniki imeli omejeno dobo za svoj govor in bi ne mučili zbornice z govori, ki trajajo po več ur. Svojo željo podpirajo s tem, da so imeli ravno najkrajši govori največji uspeh. Tako na primer je bil lord Ashley sloveč po svojih duhovitih, a kratkih govorih. Nekeč je bilo posvetovanje, ali naj se da zločincem pred sodiščem zagovornika ali ne. Lord Ashley so poverili nalogo, naj reši vprašanje. Sicer je bil pripravljen v slednjem trenutku, a tedaj je znameniti parlamentarec nekaj minut nemo, nepremično in kakor v zadregi mirno stal. V zbornici je nastal šum in hrup, tupatam so se čuli glasovi, zahtevajoč drugega govornika. V tem je lord Ashley izpregovoril: Gospoda, ravnokar ste videli, kako se godi človeku, ki ima nepričakovano, nepripravljeno odgovoriti na važno vprašanje. Ali, gospoda, kako bi se godilo šele tistim, kateri bi se imel brez pravišne pomoči boriti za svoje življenje, za svojo svobodo? Govornik je spet sedel, tedaj pa zaori po vsej dvorani odobravanje in ploskanje, da nikoli tega. Torej je pričel nasprotniki in kruti zakon ni bil sprejet.

r Prvi ženski odvetnik. Angleška bo imela v kratkem odvetnico. To je miss Helena Normantova, lepa, mlada dama, ki je napela vso energijo v to, da bi se pojavila pred angleškim sodiščem žena kakor zagovornica. Miss Normantonova je imela ne dolgo tega priliko, da je predavala na ženskem shodu, kjer je dosegla sijajen uspeh s svojo pripravljenostjo. Shodu je prisostvovalo tudi nekaj moških, izmed katerih je eden zdajpazdaj prekinil govornico z vzklikom. Ženskemu svetu je pošla potrpežljivost, odzvali so se ostri ugovori in prošnje, naj bo tiho. Miss Normantonova je pa napadla motilca z ironijo: »Kar pustite ga, je pripomnila poslušalkam, naj pride ta do besede, doma ga menda žena ne pusti govoriti.« Osmešeni sitnež jo je odkuril kakor polta kokoš.

r Otroci iz moke. Iz Lipskega poročajo listi: V bližnji vasi je obrnila na kolodvoru pozornost nase gospa, ki je z vidnim trudom čuvala svojega precej velikega otroka, skrbno zavitega v krilce. Policaj se je silno zanimal za njenega ljubljence, ki je svoji mamici delal toliko truda. Pokukal je pod krilce in glej: namesto otročička je videl vrečo moke, lepo odate s čepico in suknjico. Policaj je materi »otroka« zaplenil.

r Pomlad v mestu diši. Staromestne Grasse na Rivieri, ki se je nazivalo kakor središče velike cvetličarske obrti, »Mesto vonjave«, je letošnjo pomlad kar zakrilo v cvetju. Iz bližnjega elegantnega mesta Cannes radovedneži prihajajo trumoma, da bi videli to pomladno čudo. 50 tvojnic za dišave, ki tvorijo edini obrtni predel imenovanega mesteca, je s sirovinami bogato založenih. Žetev cvetja je že v polnem teku. Da si bo bralec mogel napraviti pojem o množini cvetja in cvetlic, ki plenjajo v Grasse, mu povemo, da se v ondotnih tvojnicah porabi 1,750.000 funtov jasmira, 3 in pol milijona rož ter približno 1 milijon funtov vijolic.

r Zakaj hodimo v desno. Če pešec lahko svojevoljno voli pot, gre zmeraj v desno, malokdaj v levo. Ta človeški nagon k desni strani razlagajo nekateri učenjaki s tem, da je desna stran človeškega telesa težja (na desni strani je naš največji del: jetra). Ta okolnost bi se morala upoštevati pri upravi hoje čez mostove. Tam, kjer je pasaja odrejena v desno, kakor n. pr. v pragi, se malokdo pregreši proti navedbi, zakaj sam nagon ga žene v desno. Ali kjer je odrejeno hoditi v levo, kakor na Dunaju in po nekaterih drugih mestih, tam so na dnevnem redu prepripi med pasanti in uličnimi redarji.

r Pojemanje borzijancev v Monakovem. Iz Monakovega poročajo, da so tamkaj dosti denarja izgubili borzijanci, kateri so nakupili krivih kožic po 32 mark v ogromni množini. V ponedeljek popoldne je počil glas, da so v Lipskem na glavnem kožnem trgu cene jako padle in že zvečer so ponujali krznarjem dosti takih kožic po 15, da celo po 5 mark. Danes plačujejo krivice kožice le po marko. Mnogo borzijancev je prišlo ob premoženje.

r Japonska kultura. V francoskem časopisu »Le droit d'auteur« beremo, da je med 25.000 knjigami, izdanimi v letu 1916. na Japonskem, samo 60 prevodov, vse ostalo so izvirna dela. (Nemška izkazuje med 14.700 knjigami v l. 1918. izdanimi 4300 prevodov, torej približno 30 odstotkov.) Vprašanje pa je, če je kakorost enaka količina. Japonska je v nedolgi dobi zadnjih 70 let napravila presenečenje ostalega sveta ne samo glede vojaštva, temveč tudi glede tehnike. In mar ni ta velikanski duševni razmah vreden naše pozornosti in mora ostati za nas nedosežen? — vprašuje francoski list.

Narodno gledališče.

Opera:

24. marca, sredo: »Ksenijac«. »Pagliacci«. Abon. E.
25. marca, četrtek: »Mignon«. Izv. ab.
26. marca, petek: »Rusalka«. Ab. C/B.
27. marca, sobota: »Ksenijac«. »Pagliacci«. Abon. D.
28. marca, nedelja: »Netopir«. Izv. ab.

Drama:

24. marca, sredo: »Mimogredé«. urad. predstava. Izven abon.
25. marca, četrtek: »Golgota«. Izv. a.
26. marca, petek: »Nora«. Izv. abon.
27. marca, sobota: »Vrag«. Izv. abon.
28. marca, nedelja: »Vrag«. Izv. abon.

Iz gledališke pisarne. Gospa Borštinkova je obbolela za nedolozen čas ne bo nastopala. Za časa njene bolezni bo igrala »Nora« gospa Pregarčeva. —

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.